

0270-75000
tobias.winterliv@soderhamn.seRegeringskansliet
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar skärpta villkor för friskolesektorn, diarienummer U2025/01015

Sammanfattning

Söderhamns Kommun ställer sig överlag positiv till utredningens huvuddelar och anser att förslagen kan bidra till en kvalitetshöjning som i slutändan också skapar de bästa förutsättningarna för barn och elever.

En övergripande tanke kopplat till de skärpta kraven är dock varför kommunen fortsatt ska vara tillsynsmyndighet när det gäller förskolor?

5 Förbud mot vinstutdelning och andra värdeöverföringar i vissa situationer

Vad gäller ekonomisk särredovisning på enhetsnivå så bör detta säkerställa att ekonomiska medel faktiskt går dit de är tänkta och nyttjas i just den kontexten utifrån en enhets behov. När det gäller tilläggsbelopp till fristående skolor som kommunen beviljar, ska dessa då kontrolleras av kommunen att de nyttjats till exakt det ansökan avsett, eller sker detta i den fristående enhetens särredovisning?

Att koncernens samlade ekonomi ska beaktas vid resultaträkningar är rättvist – i likhet med en kommun, där vissa enheter vissa år kan leverera positiva eller negativa ekonomiska resultat.

6 Skärpta krav på enskilda huvudmäns ekonomi och långsiktighet

Att kraven på enskilda huvudmäns ekonomi och långsiktighet stärks är helt rimligt. Utifrån det nationellt kraftigt minskade barnantalet kan långsiktigheten komma att bli en än större utmaning än tidigare, vilket också direkt hör ihop med ekonomiska förutsättningar. Här bör en tydlig analys av kommunens befolkningsprognos vara ett krav som en del av en långsiktig plan vid nyetableringar.

Att i än mer god tid informera om eventuell nedläggning är också än viktigare nu och framåt utifrån det kraftigt minskade barnantal som redan tvingar de allra flesta kommuner till än mer skyndsam anpassning/avveckling av verksamhet. En kommun har ju i slutändan det sammantagna ansvaret för att säkerställa plats för samtliga barn och elever vid nedläggning av en fristående enhet.

Regleringen som ger tillsynsmyndigheterna ökade möjligheter att hindra olämpliga fysiska och juridiska personer från att genom ägande eller på annat sätt utöva inflytande över en enskild huvudman är en självklarhet. Tyvärr har vi tidigare sett exempel även i Söderhamns Kommun på fristående verksamhet där verksamheten direkt stridit mot svensk skollag. Frågan är hur detta i praktiken konkret ska kunna hindras på ett annat sätt än idag?

10 Villkor för riktade statsbidrag

Riktade statsbidrag med kvalitetshöjande syfte får inte lämnas för en skol- eller förskolenhet som under det senaste året fått ett vitesföreläggande för kvalitetsbrister. Detta kan precis som utredningen beskriver innebära att en huvudman rättar till kvalitetsbristen snabbare, vilket är positivt. Men ett riktat statsbidrag kan ju också innebära en möjlig förutsättning för att faktiskt göra en kvalitetshöjande förändring.

13 Skolinspektionens rätt att höra elever under 16 år vid tillsyn och kvalitetsgranskning

Vad gäller elevernas delaktighet och förslaget att vårdnadshavare ej har rätt att förbjuda sina barn att delta i intervjuer kan möjligtvis stöta på reaktioner utifrån vårdnadshavares rätt att bestämma över sitt barns angelägenheter. Syftet är egentligen gott och borde kunna bidra till en större transparens för att få fram en enhets samlade bild av verksamheten. Eleverna är ju i slutändan mottagarna och helt nödvändiga som del av verksamhetens utveckling.

17 Konsekvensanalys

Utredningens förslag kommer genom ökade krav också medföra ökade kostnader för samtliga huvudmän. En farhåga för kommunen som huvudman är till exempel det ökade tillsynsansvaret för fristående förskolor. Hur kommer den ekonomiska täckningen för detta att säkerställas så att den står i direkt paritet till de faktiska omkostnaderna i ett redan svårt pressat ekonomiskt läge? Varför ska kommunen fortsatt vara tillsynsmyndighet när det gäller förskolor, men inte när det gäller skolor? Att säkerställa den pedagogiska verksamheten är ju minst lika viktig i förskolan.

Söderhamns kommun 2025-07-28

Tobias Winterliv

Sektorchef Sektor barn och lärande